

9:e söndagen efter Trefaldighet

Predikan 2026-08-02 vid högmässan i Seierø kyrka, Danmark

Nordiska kyrkodagar anordnade av Kirken på Øerne, kyrkoherde Vagn Lyrstrand med föredrag och andakter av prästerna Jakob Fjellander, Johannes Rydh, Vagn Lyrstrand och Sten Rydh. Predikan av kyrkoherde em. Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

Texter i gudstjänsten:

GT: Ve dem som stiftar orättfärdiga lagar och skriver orätta skrivelser för att förvrida rättvisan för de nödställda och beröva de förtryckta i mitt folk deras rätt, för att göra änkor till sitt byte och plundra de faderlösa. Vad ska ni göra på räkenskapsdagen när förödelsen kommer fjärran ifrån? Till vem ska ni fly för att få hjälp, och var ska ni göra av era rikedomar? (Jes. 10:1–3).

Epistel: Därför påminner jag dig: låt Guds nådegåva flamma upp igen, den som finns i dig genom min handpåläggning. Gud har inte gett oss modlöshetens ande, utan kraftens, kärlekens och självbehärskningens Ande. Skäms alltså inte för vittnesbördet om vår Herre, och inte heller för mig som är hans fånge, utan bär också du ditt lidande för evangeliet genom Guds kraft. Han har frälst oss och kallat oss med en helig kallelse, inte på grund av våra gärningar utan genom sitt beslut och sin nåd som han har gett oss i Kristus Jesus från evighet. Nu har hans nåd blivit uppenbarad, när vår Frälsare Kristus Jesus har trätt fram. Han har gjort slut på döden och fört fram liv och odödlighet i ljuset genom evangeliet. Detta är jag satt till att tjäna som förkunnare, apostel och lärare (2 Tim. 1:6–11).

Evangelium (Luk. 12:32–48). *Predikans ämne:* Det kristna förvaltarskapet.

Var inte rädd, du lilla hjord, för er Far har beslutat att ge er riket. Sälj vad ni äger och ge åt de fattiga. Skaffa er en börs som inte slits ut, en outtömlig skatt i himlen, dit ingen tjuv når och där ingen mal förstör. För där er skatt är, där kommer också ert hjärta att vara. Spänn bältet om livet och håll lamporna brinnande. Var som tjänare som väntar sin herre hem från bröllopfesten och som genast är redo att öppna för honom när han kommer och knackar på. Saliga är de tjänare som Herren finner vakna när han kommer. Jag säger er sanningen: Han ska fästa upp sina kläder och låta dem lägga sig till bords och själv komma och betjäna dem. Saliga är de han finner vakna, även om han skulle komma mitt i natten eller på småtimmarna. Men det förstår ni att om husägaren hade vetat när tjuven kom, då hade han inte låtit någon bryta sig in i hans hus. Var beredda också ni, för Människosonen kommer när ni inte väntar det."

Petrus frågade: "Herre, talar du om oss i den här liknelsen, eller om alla?" Herren sade: "Vem är den trogne och kloke förvaltaren som hans herre sätter över sina tjänare för att ge dem deras mat i rätt tid? Salig är den tjänaren när hans herre kommer och finner att han gör så. Jag säger er sanningen: Han ska sätta honom över allt han äger."

Men om den tjänaren skulle säga i sitt hjärta: Min herre dröjer med att komma, och han börjar slå tjänarna och tjänarinnorna och äta och dricka och berusa sig, då ska den tjänarens herre komma en dag när han inte väntar det och en stund när han inte anar det, och han ska hugga honom i stycken och ge honom hans plats bland de trolösa."

Den tjänare som vet sin herres vilja men inget förbereder och inte handlar efter hans vilja, han ska få många rapp. Men den som inte vet och som gör något som förtjänar rapp, han ska få färre. Av den som fått mycket ska det krävas mycket, och av den som blivit betrodd med mycket ska det begäras desto mer (Luk. 12:32–48).

Predikan

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön. Käre himmelske Fader! Vi tackar dig att du givit oss ditt heliga ord till frälsning och salighet. Vi ber att du denna stund genom din helige Ande ville tala till oss om vår uppgift som kristna förvaltare av detta heliga budskap. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Denna söndags texter handlar om trohet och klokhet i Kristi tjänst. Jesus talar i vår text hos Lukas om en god förvaltare. Om honom säger han: *”Vem är den trogne och kloke förvaltaren som hans herre sätter över sina tjänare för att ge dem deras mat i rätt tid? Salig är den tjänaren när hans herre kommer och finner att han gör så. Jag säger er sanningen: Han ska sätta honom över allt han äger”* (Luk. 12:42–44).

Alla kristna, varje kristen, var och en, har fått en ousägligt stor och dyrbar skatt att förvalta. Den skatten är Guds ord och hela det underbara budskapet som finns i detta ord. Ja, Kristus själv är den skatt som ges åt förtappade syndare, vilka i sig själva bara har synd och brist. Genom Adams synd har vi ärvt detta elände. Ingen människa kan rädda sig själv och komma ur den Guds förbannelse som vilar över var en på grund av synden. *Hela världen är i den ondes våld* (1 Joh. 5:19) och straffet för synden är döden och den eviga förtappelsen. Paulus skriver: *”Syndens lön är döden”* (Rom. 6:23).

Men mitt i detta kommer Bibelns huvudbudskap: *Så högt älskade Gud världen att han utgav sin enfödde Son* (Joh. 3:16). Han tog på sig alla våra synder och led straffet i vårt ställe. Han levde fullkomligt enligt Guds lag så att hans rättfärdighet har blivit vår rättfärdighet. Genom dopet och tron skänker den helige Ande denna dyrbara gåva åt oss. Så har han i sin nåd och kärlek gjort den heliga kristna kyrkan till sin brud där du och jag av nåd upptas som Guds barn genom dopet och tron. Paulus säger: *”Jag har trolovat er med Kristus”* (2 Kor. 11:2). Som Kristi brud får du som gåva syndernas förlåtelse och evigt liv. Han tillsäger dig detta personligen genom avlösningen. Han styrker dig med sin kropp och sitt blod i den heliga nattvardens bröd och vin så att du i och med denna gåva får vad som har kallats *odödlighetens läkemedel*.

Allt detta dyrbara kunde ju Gud själv tagit hand om och så blivit den ende som förvaltar sin egen dyrbara gåva. Men i sin stora nåd har Herren befallt att dessa gåvor ska förvaltas i den kristna kyrkan av oss – trots att vi är syndare! Så är alla kristna, unga och gamla, män och kvinnor genom tron ägare och förvaltare av alla Guds skatter. Vi kallar detta för *det allmänna prästadömet*. Aposteln Paulus skriver också uttryckligen att vi som kristna är ägare av alla skatter, alla ämbeten, alla gåvor som Gud har gett till sin församling: *”... allt är ert: Paulus, Apollos och Kefas, världen, liv och död, nutid och framtid, allt är ert. Men ni tillhör Kristus, och Kristus tillhör Gud”* (1 Kor. 3:21–23). Och Petrus skriver: *”Och låt er själva som levande stenar byggas upp till ett andligt hus, ett heligt prästerskap som ska bära fram andliga offer som Gud tar emot med glädje genom Jesus Kristus”* (1 Petr. 2:5).

Ofta har denna bibliska lära skymts undan eller förfalskats. Man har sagt att det endast är prästerna som är ägare av denna gåva. Så var det på reformationstiden i den katolska kyrkan. Prästen kom då genom sin ordination att få en s.k. ”outplånlig karaktär”, en särskild ställning inför Gud där han ensam kunde förmedla saligheten till folket. När Luther utifrån Skriften med kraft angrep denna villolära blev det ett ramaskri. Skulle varje enkel kristen lekman kunna vara ägare av alla kyrkans skatter?! Nej, detta var dårskap, menade man. Men Luther visade övertygande vad Guds ord lär. Alla kristna är anförtrödda gåvan att tillsammans förvalta kyrkans alla skatter.

Men Luther gick sedan vidare och förklarade det bibliska sambandet mellan det allmänna prästadömet och prästens *särskilda kallelse*. När en präst är kallad till det särskilda ämbetet är han verkligen insatt av Gud själv som en herde i kyrkan under Kristus. Endast prästen ska utföra de uppgifter som hör till det särskilda ämbetet att offentligt förvalta ord och sakrament. Prästen ska också ägna en stor del av sin tid och sina krafter att närmare lära känna Guds ord och de bibliska grundspråken och sedan på rätt sätt predika det, undervisa och vårda själarna och ge dem andlig föda med både ordet och sakramenten.

Prästen ska enligt Guds ord göra räkenskap för sin förvaltning på den yttersta dagen. På grund av det stora ansvar han fått säger Skriften att han ska få *en strängare dom* (Jak. 3:1). Men församlingen ska då också veta att de är skyldiga att lyda sin präst så länge denne predikar Guds ord rent och klart och förvaltar sakramenten på rätt sätt. Kyrkan är inte som en demokrati där församlingsmedlemmarna kan rösta om vad som är rätt eller fel. Den saken har Gud själv redan bestämt i sitt eget ord. Därför är det en allvarlig synd om församlingens medlemmar börjar kritisera sin präst och tar avstånd från honom. Bibeln inskräpper: *”Ta inte upp en anklagelse mot någon av de äldste om det inte finns två eller tre vittnen”* (1 Tim. 5:19). De *äldste* är ett annat ord för *prästerna*. En annan sak är det om verkligen det finns saklig grund i form av villolära eller uppenbar synd, och prästen vägrar att offentligt ta tillbaka sin villolära eller erkänna sin synd. I sådana fall ska kyrkan efter en ordentlig undersökning handla resolut enligt Guds ord: *”Driv bort från er den som är ond!”* (1 Kor. 5:13)

På Luthers tid var man mycket noga med att falsk lära eller uppenbar synd skulle *undersökas ordentligt* innan en uteslutning ur kyrkan fick ske. I ett känt fall hade en församling avsatt sin kyrkoherde utan klara bibliska bevis och ett ordentligt förfarande. Luther skrev då ett mycket allvarligt brev till det ansvariga kyrkorådet. När rådet ändå inte lyssnade på Luthers straffpredikan vägrade han i fortsättningen att ha med den församlingen att göra och brev de därefter skickade sände Luther tillbaka oöppnade.

Allt detta visar hur oerhört viktigt det är att både prästen och församlingen handlar i enlighet med Guds ord. Inför Gud är varje kristen ansvarig. Ve då den som i lära eller liv handlar i uppenbar strid mot Guds ord. I Kristi församling finns en grundregel som Paulus så vackert uttrycker med orden: *”Gör allt ni kan för att bevara Andens enhet genom fridens band: en kropp och en Ande, liksom ni kallades till ett hopp vid er kallelse, en Herre, en tro, ett dop, en Gud som är allas Far, han som är över alla, genom alla och i alla”* (Ef. 4:3–6).

Låt oss nu se på varje enskild kristens uppgift som förvaltare i den kristna kyrkan. Jesus säger i vår text: *”Salig är den tjänaren när hans herre kommer och finner att han gör så”* (v 43f).

Denne salige förvaltare är en bild av varje sann kristen, både av den som är präst och den som är lekman. Varje kristen är skyldig att vara trogen och *förvalta* den stora gåva han eller hon har fått. Denna uppgift består i att göra allt som Gud har befallt. Den som t.ex. är *far* eller *mor* har uppgiften att troget undervisa sina barn i Guds ord, att hålla husandakt med bibliska berättelser, sånger och böner allt efter vars och ens gåvor. Föräldrarna har också uppgiften att lära barnen att lyda och så fostra dem både med allvarlig förmaning och med mildhet, tålmod och värme. Att ha hand om de döpta barnen är också att föra dem in i kyrkans gudstjänstliv, att hjälpa dem på vägen till konfirmationen och sedan med varning och förmaning och goda förebilder från föräldrarnas sida göra dem beredda för vuxenlivet. Det innebär då också att hjälpa ungdomarna att stå upp mot en mängd falska och förrädiska faror som lurar i den sekulariserade omgivningen och att samtidigt med sitt eget exempel lära dem hur man ska tjäna sin nästa genom Kristi kärlek och Guds ord i vardagen.

Varje kristen ska vörda och ära sina föräldrar också när de blir gamla och skröpliga och även om de är konstiga och besvärliga. Men de är oss givna av Gud. Luther framhåller om

och om igen hur viktigt det fjärde budet är. Så ska vi också enligt det fjärde budet visa vördnad mot landets styrelse, regering och alla dess tjänstemän, domare, poliser, lärare, militärer m.fl. De utför ju sin uppgift från Gud, även om de själva inte alltid förstår detta och ofta är ogudaktiga. Vi ska ändå lyda överheten i allt som inte strider mot Guds ord. Samma sak gäller våra överordnade på arbetsplatsen. Och för dem som är ledare gäller det att behandla de anställda väl och inte girigt stå efter egen vinning, ära och rikedom på andras bekostnad. Samma sak gäller lärare, politiker och alla andra i sin tjänst, både ute i samhället och i hemmet.

En huvuduppgift för varje kristen är *bönen*. Gud har befallt oss alla att vi ska bedja och han utlovar en underbar bönhörelse. Bönen är de kristnas främsta arbete. Varje kristen har också uppgiften att på allt sätt *tjäna sin nästa* och hjälpa honom eller henne på det sätt Gud gör möjligt. Det innebär också att bära vår nästas svagheter och brister och ha ett förlåtande sinnelag.

Till varje kristens uppgift hör också plikten att ta ansvar för *prästernas försörjning*. Bibeln lär att de som är kallade att predika om möjligt ska kunna göra detta på heltid. Men det är tyvärr inte alltid möjligt, t.ex. i en missionssituation eller i en mycket liten församling. Så måste t.ex. Paulus också vara tältmakare. Endast vissa församlingar hade kommit så långt att de kunde ge ett helt och fullt understöd. Men viljan till detta måste finnas. Det står tydligt i Bibeln: "*Arbetaren är värd sin lön*" (Luk. 10:7, 1 Tim. 5:18). Många tror att kollekten till kyrkan och församlingen är en frivillig sak. Det är sant i den meningen att det inte finns något bud om *hur mycket* man ska skänka till sin kyrka och församling. En del lär t.ex. felaktigt att man måste skänka exakt 10% av sin inkomst enligt befallningen om tionde i GT. Någon sådan lära finns inte i NT. Någon har sagt att det faktiskt tillåtet att skänka mycket mer! Vi kan särskilt tänka på hur Jesus prisade den fattiga änkan för hennes offervillighet. Hon gav lite i jämförelse, men för henne var det allt hon hade. Man kan också understödja kyrkan genom personliga tjänster av olika slag, t.ex. genom att ta emot gäster i hemmet, sprida god skrifter, hjälpa till med uppgifter i och kring gudstjänsten m.m.

Å andra sidan ska prästerna inse att det evangeliska ämbetet är något helt annat än det var på den katolska tiden då präster och biskopar uppträdde som stora herrar men försummade predikan och biblisk undervisning. Prästerna är skyldiga att använda sin tid och kraft helhjärtat och energiskt i Guds och ämbetets tjänst. De ska undervisa utifrån *vad Gud lär* i alla stycken. Den som är kallad att predika Guds ord ska göra det troget och uthålligt. Han ska inte vara rädd för att predika mot all slags synd, både i läran och i livet. Han ska vara beredd att bli hånad och förföljd när han gör detta. Han ska samtidigt be för fienderna. Han får inte tveka att säga sanningen även om det skulle innebära att många överger honom och hans kyrkogemenskap. Hans viktigaste uppgift är att ingående studera Guds ord och sedan predika det uthålligt och troget för var och en i församlingen. Till denna uppgift hör också den enskilda själavården, gudstjänster och förrättningar. När prästen troget gör allt detta handlar han enligt Guds uppdrag och befallning och samtidigt som en representant för hela kyrkan.

Men prästen är inte skyldig att ställa upp på en församlings alla nycker och idéer om hur de vill ha det. Prästen är inte som en anställd VD i ett företag. Han är kallad av Gud och skyldig att endast göra det Gud befäller i ordet. Församlingen är sedan skyldig att rätta sig efter detta troget. Endast Guds ord är här avgörande. En präst måste också ha tillräckligt med vila och rekreation och gärna någon god hobby som gör att han inte blir utbränd i sin tjänst. Luther älskade musiken och kunde ofta delta i olika nöjen tillsammans med goda vänner. Men han betonar om och om igen att prästen måste förvänta sig mycket motstånd och lidande för ordets och lärans skull och inte fördens skull vika tillbaka och ge upp. Men

samtidigt får han och varje kristen trösta sig med att Gud rikligen kommer att löna den som är trofast och uthållig i sin kallelse.

Nu säger Jesus i vår text: *”Men om den tjänaren skulle säga i sitt hjärta: Min herre dröjer med att komma, och han börjar slå tjänarna och tjänarinnorna och äta och dricka och berusa sig, då ska den tjänarens herre komma en dag när han inte väntar det och en stund när han inte anar det, och han ska hugga honom i stycken och ge honom hans plats bland de trolösa”* (v. 45f).

Här handlar det om trolösheten, som är en förfärlig synd. Jesus varnar här var och en i hans situation. *Föräldrarna* är trolösa om det inte ser till att hemmet är en plats där Guds ord är i bruk. Om inga andakter hålls, om ingen kristen fostran ges, om inga kyrkobesök sker – ja då är det detsamma som när förvaltaren i Jesu berättelser börjar slå de övriga och själv berusar sig. Om det bara är strävan efter jordisk lycka och framgång som råder i hemmet förkvävs Guds ords rika säd. Utan bönen, ordet och sakramenten förkvävs det andliga livet. Detta gäller varje kristen i varje kallelse.

Barn och ungdomar och även vi äldre är trolösa om vi bara vill gå vår egen väg och inte är lydiga och respekterar föräldrarna och vår av Gud givna överhet. Då sviker vi vår Herre Kristus. Den som inte tar väl hand om sina egna *är värre än de ogudaktiga* skriver aposteln (1 Tim. 5:6). Och det sägs mycket klart att den som sätter sig upp mot den av Gud förordnade överheten ska få sin stränga dom av Gud själv.

När det gäller *det kyrkliga livet* är det förskräckligt om någon eller några vänder sig bort från sanningen och börjar lyssna på falska läror och lärare. Ibland kan väl sådant ske av okunnighet, men det är likväl mycket farligt för tron och det andliga livet. Värre blir det om prästen allvarligt varnar för synden i dess olika former, men åhörarna ändå låter bli att lyda och ta prästens ord på allvar. Det värsta är om någon träder upp och börjar förkunna falsk lära. Det är en fruktansvärd synd som också drabbar många andra kristnas tro och hotar att förföra dem bort från Gud. I sådana fall måste prästen tillsammans med alla trogna församlingsmedlemmar med kraft träda upp och tillrättavisa och se till att den som håller fast vid falska läror utesluts ur församlingen.

Ibland händer det att prästen själv – ensam eller tillsammans med andra – avfaller från sanningen och börjar predika falska läror. Detta sker ofta smygande och förrädiskt som Jesus lär oss i liknelsen om *vargen som kommer iklädd fårakläder* (Joh. 10). Den herde som skulle predika Guds ord rent och klart har nu blivit en varg i fårakläder. Han använder vackra bibliska ord och många bibliska sanningar. Det är fårakläderna. Men samtidigt blandar han upp dessa sanningar med falska och obibliska läror. Det är att komma med ett dödligt gift som är blandat i medicinen. När en sådan villolärare blir avslöjad måste den kristna församlingen agera med kraft och beslutsamhet, precis som ett land måste göra om en fiende anfaller.

Kära åhörare! Lämna omsorgen om kyrkan i Guds händer. Låt honom styra och ställa som han vill. Överlämna dig helt och hållet i hans vård och lita på honom i allt. Följ du bara troget vad Herren lär, både i din tro och i din livsföring. Om du syndar, vänd då tillbaka till Herren med bön om förlåtelse. Han säger ju i vår text till sist: *Salig är den tjänaren när hans herre kommer och finner att han gör så. Jag säger er sanningen: Han ska sätta honom över allt han äger. Amen.*

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.